

ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาการหลบหนีเข้าเมืองของภาครัฐเพื่อรองรับการเปิดเสรี
ประชาคมอาเซียนในปี ค.ศ. 2015

Strategy to Solve the Problems from Illegal Immigration of the Government
to Support the Liberalization of ASEAN in 2015

รวี ชื่นชม

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษายุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาการหลบหนีเข้าเมืองของภาครัฐเพื่อรองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียนในปี ค.ศ. 2015 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ข้าราชการระดับผู้บริหารสังกัดหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาการหลบหนีเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าว จำนวน 12 คน โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล คือ การประมวลผลโดยการวิเคราะห์เชิงเหตุผล ผลการวิจัยพบว่า สาเหตุหลักของการหลบหนีเข้าเมืองคือ สภาวะเศรษฐกิจ สังคม การเมืองที่เปลี่ยนแปลงประเทศไทยต้องการแรงงานจำนวนมากมีขบวนการนำพาและขบวนการค้ามนุษย์ และรัฐมีจุดอ่อนในการดำเนินคดี ปรากฏจากปัญหาดังกล่าว มีการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อแก้ไขปัญหา ดังนี้ (1) การจัดการปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองที่อยู่ในประเทศแล้ว (2) การป้องกันการลักลอบหลบหนีเข้ามาใหม่และ (3) การสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน

คำสำคัญ: ปัญหาการหลบหนีเข้าเมือง, ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาการหลบหนีเข้าเมือง, การเปิดเสรีประชาคมอาเซียนในปี ค.ศ. 2015

Abstract

The objective of this research is to study strategy to solve the problems resulting from illegal immigrant resulting from the government support of the liberalization of ASEAN in 2015. The samples in this research comprised of 12 executive officers. Questionnaires were used to collect data. Data were analyzed by the statistical methods of logic approach. The results of the study are as follows: the main cause of illegal immigration; economy, social, politics, demand for labor, human trafficking and the state has a weakness in prosecuting. Such problems as has a strategy formulation; (1) to tackle the problem of Illegal migrants in the country (2) conservation to legal immigration and (3) cross-border collaboration between neighboring countries.

Keywords: problems from illegal immigration, strategy to solve the problems from illegal immigration, liberalization of ASEAN in 2015

ความนำ

ปัจจุบันปัญหาผู้พลานเข้าเมืองซึ่งส่วนใหญ่มาจากประเทศเพื่อนบ้านเป็นปัญหาสำคัญที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติในด้านต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง เนื่องจากส่วนใหญ่ไม่สามารถกลับประเทศและตกค้างอยู่ในประเทศไทย นำมาซึ่งปัญหาความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับสถานภาพตามกฎหมายและสิทธิของบุคคล ส่งผลกระทบต่อการค้าทางชีวิต การถูกล่วงละเมิดสิทธิ และปัญหาความมั่นคงต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาด้านสังคมในระยะยาว (อภิญา เลื่อนฉวี, 2556) ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศไทยที่ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (aging society) จะเป็นปัจจัยที่นำไปสู่การขาดแคลนกำลังแรงงานในระยะยาวได้ ในระยะต่อไปจะมีการเคลื่อนย้ายประชากรจากประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศรอบบ้าน รวมทั้งประเทศอื่น ๆ เข้าสู่ประเทศไทยมากขึ้น ทั้งโดยถูกต้องตามกฎหมายและการลักลอบเข้าเมือง ในขณะที่ยังไม่สามารถแก้ปัญหาคุ้มครองค่าจ้างได้ปัญหาผู้พลานเข้าเมืองในประเทศไทยจึงยังคงมีอยู่และมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น (ชนินทร์ ชุนพันธ์, 2556)

ประเทศไทยประสบปัญหากับผู้พลานเข้าเมืองกลุ่มต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้นโดยลำดับสืบเนื่องจากสาเหตุปัจจัยหลายประการ ในขณะที่นโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ และแนวทางดำเนินการแก้ปัญหาที่ผ่านมาของแต่ละส่วนราชการยังมีลักษณะแยกส่วนตามกลุ่มปัญหา ส่งผลให้การแก้ปัญหาในภาพรวมขาดเอกภาพและประสิทธิภาพกระทบต่อความมั่นคงของชาติและความสงบสุขเรียบร้อยของสังคม จึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยทำการศึกษาเรื่อง “ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาการพลานเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าวของภาครัฐไทย เพื่อรองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียนในปี ค.ศ. 2015” เพื่อเป็นการศึกษาถึงภาพรวมของปัญหาและผลกระทบที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมของประเทศไทยในการเข้าสู่ความเป็น

ประชาคมอาเซียนอย่างสมบูรณ์ในปี 2558 จึงควรกำหนดให้มียุทธศาสตร์เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการพลานเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าวของภาครัฐไทยเพื่อเป็นกรอบทิศทางหลักสำหรับการแก้ปัญหาในระยะต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การบริหารจัดการปัญหาผู้พลานเข้าเมืองที่อยู่ในประเทศไทยของภาครัฐในการรองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียนในปี ค.ศ. 2015
2. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การป้องกันการลักลอบพลานเข้ามาใหม่ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ด้านการจ้างแรงงานต่างด้าว
3. เพื่อศึกษาประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหาผู้พลานเข้าเมือง
4. เพื่อศึกษาแนวทาง และมาตรการแก้ไขปัญหาการพลานเข้าเมืองของภาครัฐ

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวความคิดการศึกษายุทธศาสตร์

แนวคิดของ มินทซ์เบิร์ก (Mintzberg, et al. 1998) ได้แบ่งทฤษฎีองค์การและการพัฒนาองค์การ 2 กลุ่มใหญ่คือ กลุ่มเสนอหนทางปฏิบัติ ศึกษาเรื่องการออกแบบการวางแผน และการวางตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ และกลุ่มให้คำอธิบาย ศึกษาเรื่องแนวคิดผู้ประกอบการ ความคิด การเรียนรู้ อำนาจ วัฒนธรรม สภาพแวดล้อม

2. แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดทำ

แผนยุทธศาสตร์และการวิเคราะห์ SWOT

แผนยุทธศาสตร์ หมายถึง ทิศทางหรือแนวทางปฏิบัติตามพันธกิจและภารกิจ ให้สัมฤทธิ์ผลตามวิสัยทัศน์และเป้าประสงค์ขององค์กร อันเป็นผลผลิตทางความคิดร่วมกันของสมาชิกในองค์กรที่ได้ทำงานร่วมกันหรือจะทำงานร่วมกัน (วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์, 2548)

3. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจ้างแรงงานต่างด้าว

ทฤษฎีเกี่ยวกับค่าจ้าง สำคัญ ดังนี้

1) ทฤษฎีค่าจ้างพอประทังชีพ เมื่อใดก็ตามที่อัตราค่าจ้างได้อยู่สูงกว่าระดับพอประทังชีพจะทำให้ขนาดครอบครัวจะขยายออกไปจนสิ้นแรงงานจะเพิ่มขึ้นทำให้ปริมาณเสนอขายแรงงานที่มีมากขึ้นและค่อย ๆ ดึงเอาอัตราค่าจ้างลงมาสู่ระดับพอประทังชีพเช่นเดิม

2) ทฤษฎีกองทุนค่าจ้าง (wages fund theory) อัตราค่าจ้างถูกกำหนดโดยเงินทุนหมุนเวียน ซึ่งเจ้าของกิจการได้ทำการกันเอาไว้ก่อนหนึ่งสำหรับค่าจ้าง เงินหมุนเวียนนี้ได้มาจากเงินที่ผู้ประกอบการสะสมไว้ตั้งแต่ปีก่อน ๆ และจะต้องนำมาใช้จ่ายในด้านต่าง ๆ เช่น จ่ายค่าดอกเบี้ยและค่าเช่า การจัดซื้อวัตถุดิบ และกันไว้ส่วนหนึ่งสำหรับจ่ายค่าจ้างคนงาน

3) ทฤษฎีผลิตภาพหน่วยสุดท้ายของแรงงาน (Marginal Productivity Theory) คือ นายจ้างยังคงจ้างแรงงานเพิ่มขึ้นจนกระทั่งถึงหน่วยสุดท้าย ทฤษฎีและแนวคิดของการย้ายถิ่นแรงงานข้ามชาติ (สุภางค์ จันทวานิช, 2540, หน้า 14) มองว่าการย้ายถิ่นเกิดจากปัจจัยผลักดันในถิ่นต้นทาง เช่น ความยากจน การขาดแคลนที่ทำกิน การมีแรงงานเหลือเฟือ และปัจจัยดึงดูดในถิ่นปลายทาง เช่น ค่าจ้างที่สูงกว่าโอกาสทางเศรษฐกิจที่เหนือกว่า และเป็นแนวคิดพื้นฐานที่ใช้อธิบายการย้ายถิ่นแรงงานข้ามชาติหรือแรงงานต่างชาติของแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านในประเทศไทย

4. ทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ ความพร้อม และกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้อง

การตัดสินใจ ข้อมูลเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจ ดังนั้นประสิทธิภาพของการตัดสินใจขึ้นอยู่กับจำนวนคุณภาพของข้อมูลที่รวบรวมได้ และต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้องและมีจำนวนเพียงพอ (สมยศ นาวิการ, 2545, หน้า 11) ซึ่งกระบวนการในการตัดสินใจประกอบด้วย การรับรู้ปัญหา, การกำหนดปัญหา, การ

สร้างทางเลือก, การประเมินทางเลือก, การเลือกทางเลือก และการดำเนินการและติดตามผล

5. แนวความคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาการหลบหนีเข้าเมืองของภาครัฐ

ภาครัฐได้พยายามแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยใช้ยุทธศาสตร์แก้ไขปัญหาการหลบหนีเข้าเมืองของคนต่างด้าว 3 สัญชาติ (พม่า ลาว และกัมพูชา) (สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว, 2555) การผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรและอนุญาตให้ทำงาน โดยคนต่างด้าวต้องไปรายงานตัวจัดทำทะเบียนประวัติผู้ไม่มีสัญชาติ และยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาป้องกันแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้ามาใหม่ โดยมุ่งเน้นการบูรณาการการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555)

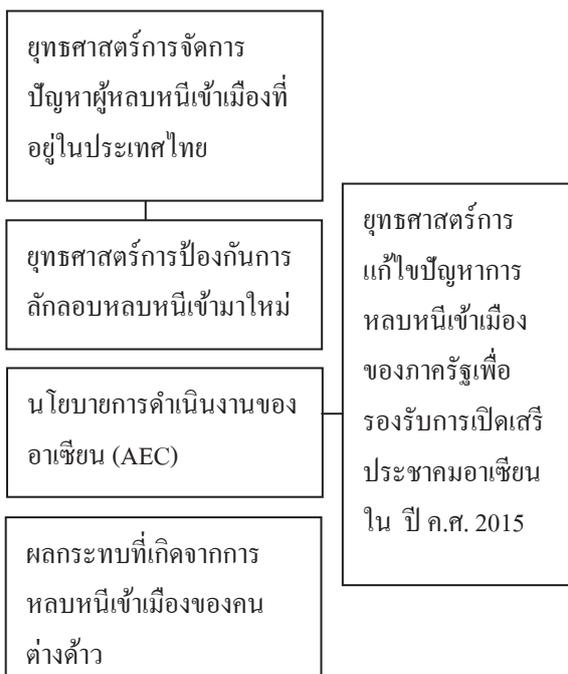
6. แนวความคิดเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีในอาเซียนปี ค.ศ. 2015

อาเซียนเป็นชื่อเรียกย่อของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ปัจจุบันมีประเทศสมาชิกทั้งสิ้น 10 ประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง ตลอดจนเสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ ให้ประชาชนในอาเซียนมีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดี การค้าด้านสินค้าและบริการระหว่างกันจะทำให้ได้อย่างเสรีโดยไม่มีภาษีมารกีดกันการเคลื่อนย้ายแรงงานจะเป็นไปอย่างเสรีส่งผลกระทบต่อในเชิงบวกต่อการขยายตัวของภาคการผลิตและภาคแรงงาน ซึ่งจะนำไปสู่ความต้องการแรงงานไร้ฝีมือและกึ่งฝีมือมากขึ้นในอุตสาหกรรมต่าง ๆ แต่อาจก่อผลกระทบต่อด้านลบ ทำให้เกิดปัญหาความไม่มั่นคงในอาชีพของแรงงานไร้ฝีมือ และนำมาซึ่งปัญหาช่องว่างทางรายได้ และสวัสดิการระหว่างผู้ใช้แรงงานที่มีระดับฝีมือแตกต่างกัน (อภิญา เลื่อนฉวี, 2556)

7. แนวความคิดเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน (AC)

อาเซียนหรือสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) เป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นตามปฏิญญากรุงเทพ มีสมาชิก 10 ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (กฤษณัญญากัก อุ่นเสรี, 2554) ก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันนำมาซึ่งเสถียรภาพทางการเมืองและความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ภาครัฐยังไม่มี การปรับยุทธศาสตร์การบริหารจัดการปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองที่อยู่ในประเทศไทย
2. ภาครัฐยังไม่มี การปรับยุทธศาสตร์การป้องกันการลักลอบเข้ามาใหม่ของคนต่างด้าวให้

สอดคล้องสถานการณ์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปีค.ศ. 2015

3. ปัญหาการหลบหนีเข้าเมืองของคนต่างด้าวส่งผลกระทบต่อไทยด้านสังคมมากที่สุด รองลงมาด้านเศรษฐกิจสาธารณสุข และการศึกษาเป็นต้น
4. ภาครัฐขาดมาตรการและแนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาคนต่างด้าวเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปีค.ศ. 2015

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลในภาพกว้าง และข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการจ้างแรงงานต่างด้าวของภาครัฐไทยเพื่อรองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียนในปี ค.ศ. 2015

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ข้าราชการระดับผู้บริหาร สังกัดหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ด้านการแก้ปัญหาการหลบหนีเข้าเมือง จำนวน 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) โดยเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดประชุมของหน่วยงานต่าง ๆ
2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก
3. ข้อมูลจากเอกสาร (documentary)

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้ทำการตรวจสอบแล้วแยกเป็นหมวดหมู่ตามเนื้อหา วัตถุประสงค์ และนำเสนอ โดยใช้กรอบแนวคิดที่กำหนดไว้เป็นหลัก และการนำแนวคิดทฤษฎีที่มามีอธิบาย วิเคราะห์และสังเคราะห์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การวิจัยเอกสาร ศึกษาค้นคว้าวิจัยทางด้านเอกสารที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องจากสิ่งพิมพ์หรือเอกสารทางวิชาการ ได้แก่ หนังสือราชการ บันทึก บทความทางวิชาการ เป็นต้น และจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสังเกตฉบับที่ข้อมูล

2. การวิจัยสนาม ใช้สัมภาษณ์แบบเจาะลึก

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนในการเก็บข้อมูลดังนี้ ผู้วิจัยได้ขอให้ทางมหาวิทยาลัยทำหนังสือถึงบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เตรียมแบบสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสังเกต และการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้บริหาร โดยตรง บันทึกข้อมูลภาคสนาม และตรวจสอบข้อมูลให้ครบทุกประเด็น

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำมาประมวลผลโดยการวิเคราะห์เชิงเหตุผล (logic approach) ผู้วิจัยนำตนเองเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัยอย่างใกล้ชิดกับการวิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากการหลบหนีเข้าเมืองของคนต่างด้าวที่ทำให้ต้องมีการปรับตัวเชิงยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาการหลบหนีเข้าเมืองของภาครัฐเพื่อรองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียนใน ปี ค.ศ. 2015

ผลการวิจัย

1. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการปัญหาผู้

หลบหนีเข้าเมืองที่อยู่ในประเทศไทยของภาครัฐ

1.1 รัฐบาลกำหนดให้มีมาตรการควบคุมแรงงานต่างด้าว โดยให้ผู้ประกอบการ นายจ้าง ที่ประกอบกิจการบนบกและทางทะเลจัดเตรียมรายชื่อลูกจ้างในสังกัดให้ครบถ้วนเพื่อพร้อมรับการตรวจจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวหรือคนต่างด้าวที่หลบหนีเข้าเมือง

1.2 ภาครัฐต้องจัดให้มีมาตรการหรือกระบวนการ และการปรับปรุงกฎหมาย ตลอดจน

ระเบียบต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง

1.3 ภาครัฐต้องมีมาตรการให้ผู้ประกอบการ นายจ้าง ฯลฯ ที่มีลูกจ้างทำงานเป็นแรงงานต่างด้าว ให้ความร่วมมือกับภาครัฐในการดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมทั้งระบบ

1.4 ภาครัฐต้องให้ทุกส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเร่งบังคับใช้กฎหมาย

1.5 ภาครัฐของไทยต้องดำเนินการด้านการลักลอบค้าคนต่างด้าวและแรงงานต่างด้าวให้สอดคล้องและร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและประชาคมโลก

1.6 การจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวในการลักลอบเข้ามาทำงานให้จัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จในทุกจังหวัด

2. ยุทธศาสตร์การป้องกันการลักลอบหลบหนีเข้า

มาใหม่

2.1 การพัฒนาระบบสารสนเทศการตรวจคนเข้าเมืองและฐานข้อมูลประวัติบุคคลให้ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน

2.2 การเสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน

2.3 นโยบายการดำเนินงานของอาเซียน

3. ประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหาผู้

หลบหนีเข้าเมือง

3.1 ผลกระทบด้านบวก ทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศขยายตัวมากขึ้น สามารถทดแทนแรงงานไทยที่ขาดแคลนในบางประเภทกิจการ โดยเฉพาะงานประเภท 3D (Dirty, Difficult, Dangerous) ซึ่งคนไทยไม่ยอมทำ เช่น ในภาคอุตสาหกรรม ประมงและอุตสาหกรรมต่อเนื่องประมง ซึ่งต้องใช้แรงงานในการผลิตอย่างเข้มข้น หากมองผลดีด้านมูลค่าทางเศรษฐกิจจากข้อมูลสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) เมื่อปี 2546 พบว่า การจ้างแรงงานต่างด้าว

ประมาณ 4 แสนคน จะทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.64

3.2 ผลกระทบด้านลบ ได้แก่ ปัญหาสถานภาพตามกฎหมายและสิทธิขั้นพื้นฐาน การถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน การตกเป็นเหยื่อขบวนการค้ามนุษย์ เกิดการพึ่งพาการใช้แรงงานต่างด้าวราคาถูก ผู้หลบหนีเข้าเมืองเป็นภาระต่อภาครัฐในการรักษาพยาบาลตามหลักมนุษยธรรม ปัญหาภาระค่าใช้จ่ายที่รัฐต้องจัดทำให้แก่เด็กที่ไม่มีสัญชาติไทยในสถานศึกษา ปัญหาการเรียกร้องขอมีสถานะและสิทธิ และปัญหาบริเวณชายแดน

4. ปัญหา แนวทาง และมาตรการแก้ไขปัญหาการหลบหนีเข้าเมืองของภาครัฐเพื่อรองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียนในปี ค.ศ. 2015

4.1 ปัญหา

ปัญหาเชิงนโยบาย คือ ไม่ชัดเจน การตัดสินใจต้องใช้ดุลยพินิจ เป็นช่องว่างที่เอื้อต่อการทุจริตหรือละเลยการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ ประกอบกับนโยบายและยุทธศาสตร์มีลักษณะแยกส่วน ขาดการบูรณาการ ส่งผลให้การแก้ไขปัญหาขาดเอกภาพ ขาดทิศทางที่ชัดเจน

ปัญหาเชิงปฏิบัติ คือ เจ้าหน้าที่รัฐบางส่วนทุจริตหรือเกี่ยวข้องกับขบวนการนำพา ขณะที่บทลงโทษไม่รุนแรง และการบังคับใช้กฎหมายขาดประสิทธิภาพ

4.2 แนวทาง แก้ไข

มียุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคล นำแรงงานเข้าสู่ระบบการจ้างงานที่ถูกต้อง ดำเนินการสกัดกั้น ปรามปราม จับกุมกลุ่มผู้หลบหนีเข้าเมือง

บูรณาการทุกภาคส่วนร่วมแก้ปัญหา เสริมสร้างจิตสำนึก ทักษะคิด ส่งเสริมให้แรงงานต่างด้าวร่วมมือกับชุมชนไทยในการจัดระเบียบและดูแลชุมชนร่วมกัน

การอภิปรายผล

1. ยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองที่อยู่ในประเทศไทย จะแก้ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองได้ด้วยวิธีการดังนี้

1.1 รัฐกำหนดให้มีมาตรการควบคุมแรงงานต่างด้าวโดยให้นายจ้างที่ประกอบกิจการบนบกและทางทะเลจัดเตรียมรายชื่อลูกจ้างในสังกัดให้ครบถ้วนเพื่อพร้อมรับการตรวจจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวหรือคนต่างด้าวที่หลบหนีเข้าเมืองต่อไป

1.2 ภาครัฐต้องจัดให้มีมาตรการหรือกระบวนการ และการปรับปรุงกฎหมายตลอดจนระเบียบต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองและปัญหาแรงงานต่างด้าว อย่างเป็นระบบ

1.3 ภาครัฐต้องมีมาตรการให้นายจ้าง ฯลฯ ที่มีลูกจ้างทำงานเป็นแรงงานต่างด้าว ทำความเข้าใจกับลูกจ้างและคนต่างด้าวที่ทำงานด้วย และให้ความร่วมมือกับภาครัฐในการดำเนินการแก้ไขปัญหอย่างเป็นรูปธรรมทั้งระบบ

1.4 ภาครัฐต้องให้ทุกส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเร่งบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ปรามปรามผู้กระทำความผิดด้านการค้ามนุษย์

1.5 เจ้าหน้าที่ของรัฐคนใดละเลยหน้าที่ หรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ เป็นต้น จะต้องถูกดำเนินคดีทางวินัยและทางอาญาทันที

1.6 ภาครัฐของไทยต้องดำเนินการด้านการลักลอบค้าคนต่างด้าวและแรงงานต่างด้าวให้สอดคล้องและร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและประชาคมโลก

1.7 การจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวในการลักลอบเข้ามาทำงานให้จัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (one stop service) ในทุกจังหวัด เพื่อทำหน้าที่ในการพิจารณาออกใบอนุญาตทำงานให้แก่คนต่างด้าวและจัดระเบียบแรงงานต่างด้าว

1.8 ให้กองกำลังป้องกันชายแดนกองทัพบก และกองทัพเรือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควบคุมการผ่านเข้าออกประเทศตามแนวชายแดนอย่างเข้มงวดและให้เป็นไปตามมาตรการที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง (สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว, 2555) กล่าวว่า ภาครัฐได้พยายามแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง โดยใช้มาตรการและวิธีการต่างๆ เช่น ผ่อนผันให้นายจ้างจดทะเบียนและขอใบอนุญาต

2. ยุทธศาสตร์การป้องกันการลักลอบหลบหนีเข้ามาใหม่ กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้หลบหนี เข้าเมืองจากประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศรอบบ้านใกล้เคียง และประเทศอื่นๆ ซึ่งยุทธศาสตร์ได้กำหนด แนวทางดำเนินการ โดยเพิ่มประสิทธิภาพการสกัดกั้น การเข้มงวด การตรวจลงตรา การติดตามเฝ้าระวังการเข้า-ออก การทบทวนเงื่อนไขการใช้บัตรผ่านแดน (border pass) และที่สำคัญคือ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลคนเข้าเมืองและผู้หลบหนีเข้าเมืองให้ทันสมัย สามารถเชื่อมโยงประสานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ชุมชนชายแดน ชายฝั่งทะเลช่วยสอดส่องดูแล เป็นต้น มีกองทัพไทยเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี(สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง, 2555) กล่าวว่า นโยบายจัดระเบียบควบคุมแรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมายที่ลักลอบเข้าทำงาน และอยู่ในประเทศให้ทางราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามกฎหมายป้องกันและสกัดกั้นการลักลอบ

3. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง ได้กำหนดแนวทางดำเนินการโดยให้ความสำคัญกับความร่วมมือผ่านกลไกทวิภาค และพหุ

ภาคี การร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ ประชาคมอาเซียน และประชาคมโลก ให้ความช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตประชากร พัฒนาเศรษฐกิจสังคมในประเทศเพื่อนบ้าน มีกระทรวง การต่างประเทศเป็นหน่วยรับผิดชอบหลัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤตยา อาชวนิจกุล (กฤตยา อาชวนิจกุล, 2546) กล่าวว่า การร่วมมือกันกับองค์กรระหว่างประเทศ จะช่วยลดผลกระทบด้านการเมือง ด้านประชากร ด้านแรงงาน ด้านสังคม เป็นต้น เพื่อให้เกิดคุณภาพชีวิตของประชากรโลก

4. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ กำหนดให้จัดตั้งกลไกระดับชาติในการบูรณาการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ และอำนาจการ กำกับดูแลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ฯ รวมทั้งรายงานผลการดำเนินการต่อสภาความมั่นคงแห่งชาติและคณะรัฐมนตรี รวมถึงพัฒนาและ/หรือจัดตั้งศูนย์สารสนเทศที่สามารถสนับสนุน และเชื่อมโยงข้อมูลกันได้ระหว่างหน่วยที่เกี่ยวข้อง ในส่วนระดับปฏิบัติกำหนดให้มีการจัดตั้งศูนย์สารสนเทศของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและศูนย์ประสานงานการแก้ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองของ กอ.รมน. ในระดับภูมิภาค/พื้นที่ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สาโรจน์ คมคาย (2555) กล่าวว่า รัฐบาลที่ผ่านมาได้พยายามแก้ไขปัญหาลูกแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง สัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ด้วยการจัดรูปแบบการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองในรูปแบบของคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ควบคู่ไปกับการเจรจาความร่วมมือระหว่างประเทศ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์ การแก้ไขปัญหาการหลบหนีเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าวของ ภาครัฐไทย เพื่อรองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียนในปี ค.ศ. 2015 มีข้อเสนอแนะด้านมาตรการที่รัฐบาลควร

นำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาการหลบหนีเข้าเมืองในภาพรวม ดังนี้

1. ภาครัฐควรขอความร่วมมือจากประเทศต้นทาง องค์การระหว่างประเทศ ประชาคมอาเซียน และประชาคมโลกในการป้องกันและแก้ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดทำแผนงาน/โครงการรองรับตามยุทธศาสตร์ภายใต้การบูรณาการและการกำกับดูแลของ กอ.ปร. และคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการอื่นที่เกี่ยวข้องภายใต้ยุทธศาสตร์ โดยมีตัวชี้วัดการดำเนินงานร่วมกันอย่างชัดเจน

3. จัดทำระบบฐานข้อมูลคนเข้าเมืองและผู้หลบหนีเข้าเมืองอย่างบูรณาการ และสามารถเชื่อมโยงทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ

4. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรมีการติดตาม ประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ทุก 2 ปี เพื่อปรับปรุงยุทธศาสตร์ให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง โดยควรมีการคำนึงถึงผลประโยชน์แห่งชาติภายใต้ความสมดุลทั้งในด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคง และสิทธิมนุษยชน

เอกสารอ้างอิง

- กฤตชญาภัค อุ่นเสรี. (2554). *ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน AEC: ASEAN Economic Community*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.
- ชนินทร์ ชุณหพันธรัญ. (2556). *AEC: ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผลกระทบ และการปรับตัวของอุตสาหกรรมไทย*. ค้นจาก <http://www.research.mol.go.th> 2556
- วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ และคณะ. (2548). *การวางแผนกลยุทธ์: ศิลปะการกำหนดแผนองค์การสู่ความเป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ: อินโนกราฟฟิกส์.
- สาโรจน์ คมคาย. (2555). *วิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายในการจัดระบบแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, คณะอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2540). *การย้ายถิ่นข้ามชาติในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียตะวันออก: สถานการณ์ทั่วไปและผลกระทบต่อแรงงานข้ามชาติและแรงงานไทย*. *วารสารจัดหางานปริทัศน์*, 21(2), 15.
- สมยศ นาวิการ. (2545). *การบริหารเพื่อความสุข*. กรุงเทพฯ: บรรณกิจการพิมพ์.
- สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว. (2555). *นโยบายและยุทธศาสตร์การจ้างแรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ พม่า ลาวและกัมพูชา*. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารแรงงานต่างด้าวกรมการจัดหางาน.
- สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. (2555). *ยุทธศาสตร์แก้ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบ*. กรุงเทพฯ: สำนักยุทธศาสตร์ความมั่นคงภายในประเทศ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ.
- อภิญา เลื่อนฉวี. (2556). *เคลื่อนย้ายแรงงานเสรีในอาเซียน: ผลกระทบอย่างไรต่อไทย*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

References

- Aunsaeri, K. (2011). *AEC: ASEAN economic community*. Bangkok: Ministry of the Interior. (in Thai)
- Chunhapantaruk, C. (2013). *AEC industry's impacts and adaptation Thailand*. Retrieved from <http://www.research.mol.go.th> 2556 (in Thai)
- Jantawanit, S. (1997). Transnational migration in South East Asia and East Asia: The general situation and its impact on migrant workers and Thailand. *Journal of employment review*, 21(2), 15. (in Thai)
- Khomkai, S. (2012). *Analysis of legal problems in organizing workers escape the city*. Master's thesis in Law, Mahidol University. (in Thai)
- Lernchawee, A. (2013). *Free labor mobility in ASEAN impact on Thailand*. Bangkok: Thaiwattanapanit. (in Thai)
- Mintzberg H., Alstrand, B., Waters, J., Lampel, K. & Lampel, J. (1998). *Strategy safari: A guided tour through the wilds of strategic management*. New York: Prentice-Hall.
- Navekarn, S. (2002). *Administration for pleasure*. Bangkok: Bannakit. (in Thai)
- Office of Foreign Workers Administration. (2010). *Policies and strategies to employ foreign workers from three nations Burmese, Laos and Cambodia*. Bangkok: Author. (in Thai)
- Saikanit, W. (1998). *Introduction to Macro economics*. Bangkok: Thaiwattanapanit. (in Thai)
- Secretariat of the National Security Council. (2011). *Strategic solutions runaway immigration system*. Bangkok: Author.
- Wongkaert, W., et al. (2005). *Strategic planning: the art of mapping organization towards excellence*. Bangkok: Innogaaffix. (in Thai)

